

Гапон В. В.

кандидат педагогічних наук, начальник відділу освітнього інформаційного забезпечення ДНУ «Інститут освітньої аналітики», Київ, Україна, valvas.gapon@gmail.com
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-7521-5450>

Барабаш О. А.

заступник начальника відділу освітнього інформаційного забезпечення ДНУ «Інститут освітньої аналітики», Київ, Україна, o.barabash@iea.gov.ua
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-2545-0369>

Читаєва К. Г.

завідувач сектора фінансово-економічної звітності відділу освітнього інформаційного забезпечення ДНУ «Інститут освітньої аналітики», Київ, Україна, k.chytaieva@iea.gov.ua
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-0688-8269>

ІНФОРМАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО АНАЛІЗУ ВИКОРИСТАННЯ КОШТІВ ОСВІТНЬОЇ СУБВЕНЦІЇ НА ОПЛАТУ ПРАЦІ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ

Анотація. Статтю присвячено розробленню інформаційних підходів до аналізу використання коштів освітньої субвенції на оплату праці педагогічних працівників у закладах освіти, що надають повну загальну середню освіту. Проаналізовано використання цих коштів упродовж 2017–2022 рр., при цьому особливу увагу приділено аналітичним показникам ефективності використання освітньої субвенції на всіх рівнях місцевих бюджетів (обласних, міських, селищних і сільських). Відзначено негативний вплив повномасштабної війни рф проти України. Виявлено особливості фінансування закладів, які надають повну загальну середню освіту, проаналізовано практику формування й використання коштів освітньої субвенції. Наведено результати аналітичного дослідження щодо використання залишків таких коштів протягом 2022 р. Проаналізовано інформаційне забезпечення процесу розподілу й використання коштів освітньої субвенції в нашій державі, окреслено тенденції, проблеми та обов'язкові заходи для забезпечення ефективного використання цих коштів закладами, що надають повну загальну середню освіту. З цієї метою виконано розрахунок і проаналізовано найважливіші аналітичні показники, які використовуються в сучасних дослідженнях вітчизняними й зарубіжними вченими, зокрема видатки за рахунок коштів освітньої субвенції, середню заробітну плату педагогічних працівників, середні витрати на одного учня, середні витрати на один клас, середню наповнюваність класів учнями, середню чисельність учнів на одного вчителя тощо.

Ключові слова: загальна середня освіта, освітня субвенція, залишки коштів за освітньою субвенцією, педагогічні працівники, здобувачі повної загальної середньої освіти, міжбюджетні трансферти, фінансування.

JEL classification: C52, H41, H52, I22, I28.

DOI: 10.32987/2617-8532-2023-3-56-72.

Децентралізація, що розпочалася в Україні у 2015 р., передбачає створення прозорої системи управління освітою, забезпечення гарантованого рів-

ня бюджетного фінансування освітніх послуг у всіх закладах освіти, котрі надають повну загальну середню освіту. Питанням фінансового забезпечення

© Гапон В. В., Барабаш О. А., Читаєва К. Г., 2023

та реформування освітньої галузі в процесі децентралізації влади в Україні присвячено праці низки вітчизняних учених і дослідників.

Зокрема, Л. Белова зазначає, що, оскільки процес децентралізації передбачає делегування прав в управлінні місцевим органам виконавчої влади, доцільно розширити їхні повноваження в управлінні закладами шкільної освіти, надавши їм більшої самостійності у вирішенні організаційних, управлінських, фінансових питань із метою повнішого врахування освітніх потреб цієї місцевості [1].

Науковці І. Лопушинський, О. Ковнір [2] досліджували процеси децентралізації в системі освіти, яка є одним із найбільших секторів публічних послуг, котрим користується населення, починаючи з рівня окремої громади. Автори зауважують, що децентралізація управлінських впливів дає змогу створити адекватну організаційну структуру управління в системі освіти та професійної підготовки, сприяє посиленню незалежності й відповідальності закладів освіти, удосконаленню механізмів саморегулювання, враховує особливості регіонів, інтереси територіальних громад під час вибору моделей управління, реформування змісту освіти, способів її організації та фінансового забезпечення.

О. П. Кириленко й А. П. Марчук висвітлюють сутність, значення бюджетної децентралізації, обґрунтовують її необхідність і доводять важливість модернізації системи фінансового забезпечення освіти в Україні, опрацьовують засади управління системою освіти в європейських країнах. Автори наголошують, що одним із основоположних принципів бюджетної децент-

ралізації є забезпечення спроможності місцевих бюджетів, котра базується на таких взаємопов'язаних складових, як повноваження, ресурси, координація та контроль. Поряд із оптимізацією малокомплектних шкіл децентралізація освіти передбачає розширення мережі опорних шкіл і підтримку вже створених, запровадження заходів з енергоефективності, підвезення учнів та вчителів до навчальних закладів із інших населених пунктів тощо. Науковцями визначено фінансовий ефект від оптимізації мережі освітніх закладів і запропоновано комплекс заходів для забезпечення ефективності децентралізації в освітній сфері [3].

Л. Беновська розглядала основні проблеми розвитку освітньої мережі територіальних громад Львівської області, що пов'язані з невідповідністю розвитку освітньої мережі демографічній ситуації в області, а також неефективною системою управління освітніми закладами. На думку дослідниці, неоптимізована освітня мережа є тягарем для розвитку територіальної громади, адже остання вимушена витратити власні кошти на фінансування освітніх потреб, що, у свою чергу, обмежує фінансування інших видів діяльності, зокрема інфраструктурних видатків, видатків розвитку, які є важливими для життя громади. Л. Беновською визначено й проаналізовано основні інструменти оптимізації освітньої мережі територіальних громад в умовах реформи децентралізації, до яких вона відносить зміну принципів фінансування та перехід до «фінансування на одного учня», формування освітніх округів і опорних закладів із метою ефективного використання коштів освітньої субвенції [4; 5].

Міжнародний експерт Я. Герчинський, проводячи наукові дослідження та впровадження шведсько-українського проекту «Підтримка децентралізації в Україні», вважає, що для підвищення ефективності використання державних коштів і надання якісних освітніх послуг у сфері загальної середньої освіти (ЗСО), необхідно провести оптимізацію мережі закладів ЗСО в Україні [6]. Також дослідником запропоновано зміни до формульного розподілу освітньої субвенції, визначено основні критерії й фінансово-економічні важелі підвищення ефективності управління загальною середньою освітою на всіх його рівнях. Для оцінки витрат державного бюджету на підвищення посадових окладів учителів автор пропонує розглядати повну заробітну плату педагогів, а не лише посадовий оклад, оскільки існує низка надбавок і доплат до посадового окладу, деякі з яких не є обов'язковими [7].

Проблематиці ефективності використання коштів освітньої субвенції приділяли увагу й науковці Державної наукової установи «Інститут освітньої аналітики». Зокрема, С. Лондар, В. Гапон, А. Литвинчук, Г. Терещенко, Л. Лондар [8] вивчали проблеми трансформації системи ЗСО в Україні в умовах реформи децентралізації, яка покликана забезпечити розширення участі територіальних громад в управлінні, підвищити їх відповідальність перед місцевим населенням за свою роботу. Дослідники наголошують, що важливою передумовою спільного успіху реформи децентралізації та освітніх перетворень є вдосконалення механізму фінансування шкільної освіти. Ними проаналізовано європейський досвід

децентралізації, котрий дає змогу виявити низку важливих закономірностей, у т. ч. щодо трансформації системи місцевого фінансового забезпечення. Науковцями запропоновано методи моделювання для оцінки взаємозв'язку таких показників, як чисельність учнів у школі, наповнюваність класів із середніми витратами на навчання одного учня за рахунок коштів освітньої субвенції з метою виявлення можливостей збільшення ефективності використання бюджетних видатків на освіту.

У науковій праці [9] досліджується ефективність бюджетного фінансування залежно від величини шкіл, наповнюваності класів, навантаження педагогічних працівників, що є актуальним для системи освіти України. Автори зазначають, що на основі результатів таких досліджень можуть прийматися обґрунтованіші управлінські рішення щодо формування оптимальної мережі освітніх закладів для певної країни. На основі аналізу, виконаного на прикладі діяльності шкільної мережі об'єднаних територіальних громад Запорізької області, підтверджується гіпотеза, що ефективність використання коштів освітньої субвенції є нижчою для малих шкіл. Зазвичай освіта в таких школах менш якісна, що проявляється при проходженні випускниками зовнішнього незалежного оцінювання. Науковцями запропоновано більш повне й різнобічне дослідження цієї проблеми з використанням багатофакторного моделювання, де результуючою величиною може бути питоме фінансування, а факторними величинами, крім успішності участі учнів у ЗНО, додаткові соціальні та економічні фактори, а саме: можли-

вість соціально-економічного розвитку населеного пункту за рахунок місцевих ресурсів, інфраструктура, близькість ринків, енергетичні чинники тощо. Такі фактори, стверджують автори, можна оцінити за допомогою експертних методів.

Нами вивчався досвід європейських країн у сфері фінансування загальної середньої освіти та можливість його застосування в процесі трансформації шкільної освіти й при розробленні механізмів удосконалення інформаційно-аналітичного забезпечення в умовах адміністративно-територіальної децентралізації в Україні [10].

Науковцями відділу освітнього інформаційного забезпечення ДНУ «Інститут освітньої аналітики» проводилось оцінювання ефективності використання коштів освітньої субвенції територіальними громадами (міськими, селищними, сільськими) загалом в Україні та у Львівській області зокрема на основі розрахованих індикаторів, що характеризують рівень середньої оплати праці педагогічних працівників за кошти освітньої субвенції і власні кошти територіальних громад; частку використаного на заробітну плату педагогічних працівників закладів ЗСО річного обсягу коштів освітньої субвенції, отриманого територіальними громадами, з урахуванням сформованого залишку на початок року; середню надбавку за престижність праці; щорічні середні витрати із коштів освітньої субвенції в розрахунку на одного учня й на один клас; середню наповнюваність класів учнями; середню чисельність учнів на одну ставку вчителя [11]. Дослідниками обґрунтовано залежність ефективності діяльності закладів загальної середньої освіти

від якості сучасного освітнього середовища, котре характеризується системою кількісних і якісних показників, професійної компетентності вчителів, організаційно-управлінської компетентності керівного складу закладу, фінансових та матеріально-технічних ресурсів, необхідних для організації освітнього процесу.

Високо оцінюючи внесок вітчизняних і зарубіжних дослідників у розв'язання питань фінансування закладів освіти за кошти освітньої субвенції, необхідно звернути увагу на об'єктивну потребу в подальшому поглибленні теоретичних досліджень і практичних рішень у сфері фінансового забезпечення ЗСО з урахуванням різних джерел надходжень на рівні як держави, так і окремих територіальних громад.

Метою цієї статті є розроблення інформаційних підходів до аналізу й контролю за використанням коштів освітньої субвенції на оплату праці педагогічних працівників, що є надзвичайно важливим і актуальним питанням в умовах воєнного стану в Україні.

Відповідно до окресленої мети ставилися такі науково-практичні завдання:

- виконати аналіз використання коштів освітньої субвенції за період 2017–2022 рр.;
- проаналізувати систему фінансових показників, визначити індикатори для оцінки використання коштів освітньої субвенції;
- виявити ризики в системі фінансування освітньої субвенції, пов'язані зі збройною агресією рф в Україні;
- проаналізувати розподіл освітньої субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам в умовах воєнного стану;

- систематизувати проблеми розподілу та використання коштів освітньої субвенції в громадах (окупованих, прифронтових, деокупованих територій і тих, на яких ведуться активні бойові дії);

- оцінити ризики масштабного переміщення учасників освітнього процесу (учнів, педагогічних працівників).

У ході прикладних досліджень використовувалися законодавчі й нормативні акти України, статистична інформація відомчої звітності Міністерства освіти і науки України (МОН), фінансово-економічна інформація Міністерства фінансів України, Державної казначейської служби України, оперативні дані, надані департаментами/управліннями освіти й науки обласних та Київської міської державних (військових) адміністрацій, наукові праці вітчизняних і зарубіжних учених.

Військова агресія російської федерації проти України, розпочата 24 лютого 2022 р., створила виклики також у сфері фінансування закладів освіти як із державного, так і з місцевих бюджетів. Переміщення учасників освітнього процесу в межах України та за кордон призвело до значних втрат контингенту здобувачів освіти й викладацького складу. Було втрачено український освітній контроль на територіях, що потрапили під тимчасову окупацію або перебували в зоні активних військових дій.

Нами проаналізовано загалом по Україні та в регіональному розрізі основні показники використання коштів освітньої субвенції на оплату праці педагогічних працівників за 2017–2022 рр., до яких віднесено такі: «розподілені кошти», «надійшло коштів», «касові видатки», «фактичні витрати», «залишки коштів на початок року»,

«залишки коштів на кінець року», «чисельність учнів», «чисельність педагогічних працівників», «кількість ставок педагогічних працівників», «кількість класів». Також запропоновано до розрахункових аналітичних показників віднести такі, як «середня річна вартість навчання одного учня», «середня наповнюваність класів учнями», «середнє навантаження на одну ставку вчителя» тощо.

Проведене аналітичне дослідження та розрахунки щодо використання коштів освітньої субвенції на оплату праці, кількості ставок педагогічних працівників і чисельності учнів загалом по Україні за 2017–2022 рр. показали, що обсяги касових видатків освітньої субвенції у 2022 р. зросли порівняно з 2017 р майже вдвічі, контингент учнів збільшився на 4,8 %, а фактична кількість ставок зменшилася на 1,5 % (рис. 1).

За досліджуваний період найвищі темпи зростання касових видатків порівняно з попереднім роком спостерігались у 2021 і 2018 рр. (23 та 21,5 % відповідно). У 2020 і 2019 рр. вони становили відповідно 17,3 та 14,4 %. Щодо чисельності учнів, які здобували повну загальну середню освіту, то впродовж 2018–2020 рр. відбувалося її зростання на 3,45, 3,38 і 3,47 % відповідно, а у 2021 та 2022 рр. – її зменшення на 0,6 і 4,7 % відповідно. Збільшення кількості ставок педагогічних працівників зафіксовано у 2018, 2019, 2021 рр., на 1,9, 2,2 та 2,3 % відповідно, а зменшення – у 2020 і 2022 рр., на 2,7 та 5,6 % відповідно.

Аналіз використаних коштів освітньої субвенції (табл. 1) показав, що із державного бюджету місцевим бюджетам за шість досліджуваних років було перераховано загалом

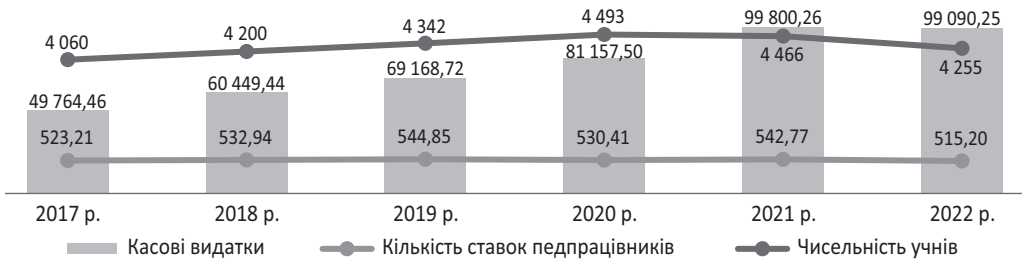

Рис. 1. Динаміка обсягів касових видатків освітньої субвенції, кількості ставок педагогічних працівників і чисельності учнів, які здобували повну загальну середню освіту, у 2017–2022 рр., млн грн, тис. од., тис. осіб

Побудовано авторами за даними Державної казначейської служби України, департаментів/управлінь освіти і науки обласних і Київської міської державних (військових) адміністрацій.

Таблиця 1

Використання коштів освітньої субвенції (касові видатки) на оплату праці педагогічних працівників упродовж 2017–2022 рр., млн грн

Регіон	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Вінницька обл.	2 200,09	2 773,50	3 019,09	3 466,81	4 328,21	4 397,87
Волинська обл.	1 862,13	2 282,24	2 557,41	3 070,09	3 723,64	3 823,31
Дніпропетровська обл.	3 484,79	4 281,78	5 080,13	5 891,41	7 426,61	7 379,92
Донецька обл.	1 880,72	2 220,43	2 506,88	2 987,47	3 702,60	3 123,88
Житомирська обл.	1 927,08	2 254,54	2 535,20	2 946,75	3 631,88	3 630,36
Закарпатська обл.	2 134,11	2 783,63	3 168,16	3 871,26	4 297,92	4 445,64
Запорізька обл.	2 121,72	2 552,42	2 907,37	3 374,35	4 235,12	3 930,59
Івано-Франківська обл.	2 270,55	2 793,58	3 127,99	3 568,45	4 287,05	4 381,88
Київська обл.	2 237,63	2 925,02	3 445,77	4 262,44	5 130,59	5 382,90
Кіровоградська обл.	1 337,70	1 575,62	1 801,08	2 094,11	2 593,44	2 653,06
Луганська обл.	719,06	936,99	1 083,10	1 255,71	1 525,63	975,38
Львівська обл.	3 662,41	4 309,85	4 865,36	5 643,37	6 888,80	6 936,67
Миколаївська обл.	1 410,55	1 788,12	2 063,97	2 424,52	3 009,08	2 976,42
Одеська обл.	2 851,29	3 561,65	4 267,94	5 002,09	6 272,18	6 482,09
Полтавська обл.	1 711,97	2 137,68	2 436,72	2 832,66	3 509,63	3 514,61
Рівненська обл.	2 114,20	2 659,57	3 029,24	3 587,34	4 221,45	4 320,07
Сумська обл.	1 228,13	1 503,09	1 671,45	1 920,71	2 403,17	2 407,33
Тернопільська обл.	1 684,41	1 966,30	2 079,07	2 392,75	2 993,35	2 953,98
Харківська обл.	2 376,29	3 226,73	3 780,29	4 410,10	5 632,91	5 355,73
Херсонська обл.	1 356,24	1 740,80	2 014,55	2 350,50	2 872,21	2 495,03
Хмельницька обл.	1 889,53	2 199,61	2 420,56	2 782,26	3 480,98	3 474,20
Черкаська обл.	1 592,93	1 921,15	2 097,63	2 480,34	3 032,73	3 051,75
Чернівецька обл.	1 255,74	1 618,88	1 947,90	2 294,74	2 761,01	2 764,25
Чернігівська обл.	1 312,98	1 583,50	1 778,00	2 015,41	2 466,79	2 575,17
м. Київ	3 142,21	2 852,76	3 483,85	4 231,89	5 373,28	5 658,17
Україна	49 764,46	60 449,44	69 168,71	81 157,53	99 800,26	99 090,26

Складено авторами за даними Державної казначейської служби України.

459,4 млрд грн, зокрема за регіонами найбільші сумарні видатки були в Дніпропетровській області – 33,5 млрд грн (7,3 % сумарних видатків загалом по Україні) із середнім контингентом учнів 357,3 тис. осіб

(8,3 % загальної чисельності учнів); у Львівській – 32,3 млрд грн (7,03 %) і 298,3 тис. осіб (6,93 %); в Одеській – 28,4 млрд грн (6,19 %) та 280,3 тис. осіб (6,51 %); у Харківській – 24,8 млрд грн (5,39 %) і 259 тис.

осіб (6,02 %); у місті Києві – 24,7 млрд грн (5,39 %) та 320,8 тис. осіб (7,46 %); у Київській області – 23,4 млрд грн (5,09 %) і 233 тис. осіб (5,42 %). Найменші сумарні видатки й середній контингент учнів зафіксовано в Луганській області – 6,5 млрд грн (1,41 %) та 53,6 тис. осіб (1,24 %); у Чернігівській – 11,7 млрд грн (2,55 %) і 99,7 тис. осіб (2,32 %); у Сумській – 11,1 млрд грн (2,42 %) та 103,5 тис. осіб (2,41 %); у Кіровоградській – 12,1 млрд грн (2,63 %) і 101,6 тис. осіб (2,36 %); у Херсонській області – 12,8 млрд грн (2,79 %) та 109,4 тис. осіб (2,54 %).

Для оцінки ризиків масштабного переміщення учасників освітнього процесу нами проведено аналіз чисельності учнів і кількості ставок педагогічних працівників. У зв'язку з повномасштабним вторгненням РФ на територію України чисельність учнів, які здобували повну загальну

середню освіту, загалом по Україні у 2022 р. зменшилася на 211 тис. осіб (4,72 %) порівняно з 2021 р.

До регіонів із найбільшим відтоком контингенту учнів віднесено Луганську – на 29,56 тис. осіб (50,64 %), Херсонську – на 50,88 тис. осіб (42,6 %), Донецьку – на 65,73 тис. осіб (37,08 %), Харківську – на 30,13 тис. осіб (10,98 %) і Запорізьку – на 15,67 тис. осіб (8,62 %) області. Незначне зростання чисельності учнів відбулося в Хмельницькій – на 2,06 тис. осіб (1,41 %), Львівській – на 4,26 тис. осіб (1,39 %), Полтавській – на 1,99 тис. осіб (1,35 %), Черкаській – на 1,1 тис. осіб (0,89 %), Вінницькій – на 1,53 тис. осіб (0,86 %), Чернівецькій – на 0,53 тис. осіб (0,47 %), Київській – на 0,96 тис. осіб (0,39 %) областях і м. Києві – на 1,33 тис. осіб (0,38 %) (рис. 2).

Фактична кількість ставок педагогічних працівників, які надають

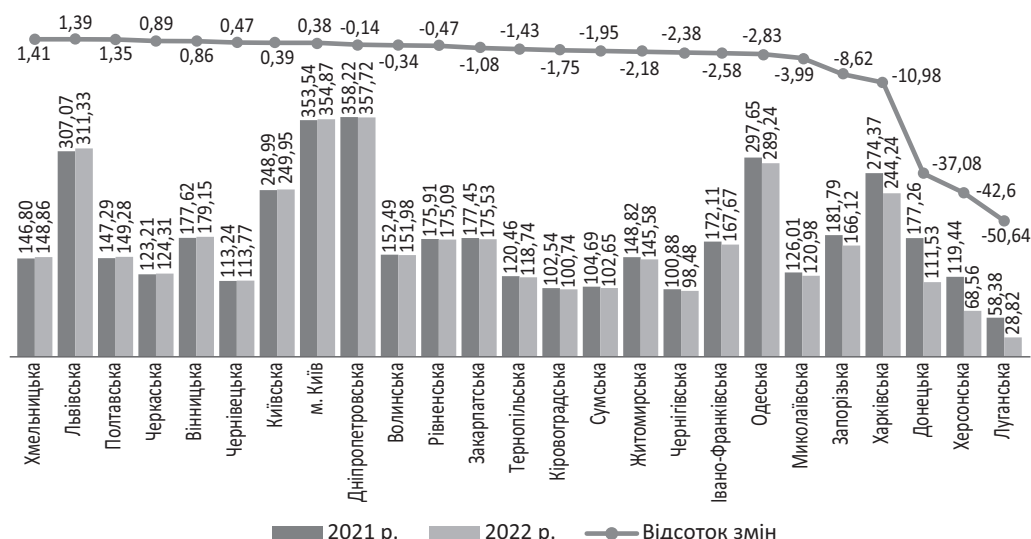

Рис. 2. Динаміка чисельності учнів, які здобували повну загальну середню освіту, у 2022 р. порівняно з 2021 р., тис. осіб, %

Побудовано авторами за даними департаментів/управлінь освіти і науки обласних і Київської міської державних (військових) адміністрацій.

послуги у сфері ЗСО, у 2022 р. загальною по Україні зменшилася на 22,57 тис. од. (5,08 %) порівняно з 2021 р. До регіонів, де цей показник істотно знизився, віднесено Луганську – на 2,65 тис. осіб (31,89 %), Донецьку – на 5,88 тис. осіб (27,81 %), Харківську – на 2,94 тис. осіб (9,92 %), Запорізьку – на 2,12 тис. осіб (9,21 %), Херсонську – на 1,24 тис. осіб (8,28 %), Дніпропетровську – на 2,61 тис. осіб (6,49 %), Миколаївську – на 0,96 тис. осіб (5,96 %) області. Збільшення кількості ставок відбулося у Львівській – на 0,71 тис. осіб (1,95 %) і Чернівецькій – на 0,06 тис. осіб (0,43 %) областях (рис. 3).

Особливість аналізу використання коштів освітньої субвенції у 2022 р. полягала в тому, що фонд оплати праці педагогічних працівників формувався з урахуванням і без урахування ставок мобілізованих осіб, призваних на військову службу до Збройних Сил

України, Національної гвардії України, проходження служби у складі добровільних формувань сил територіальної оборони. Також не враховувалися ставки педагогічних працівників військових (військово-морських, військово-спортивних) ліцеїв, ліцеїв із посиленою військово-фізичною підготовкою.

Проведений нами аналіз кількості ставок педагогічних працівників в умовах воєнного стану показав, що загальною по Україні з квітня до грудня 2022 р. цей показник знизився на 18,39 тис. од., або на 3,52 %. Наведена на рис. 4 динаміка кількості ставок має стрибкоподібний характер, що свідчить про процеси зміни кадрового складу педагогів (переміщення, звільнення, зарахування, виїзд за кордон тощо). У розрізі типів закладів освіти аналіз проводився за період із травня до грудня 2022 р. За його результатами, у закладах ЗСО ставок педагогічних працівників по-

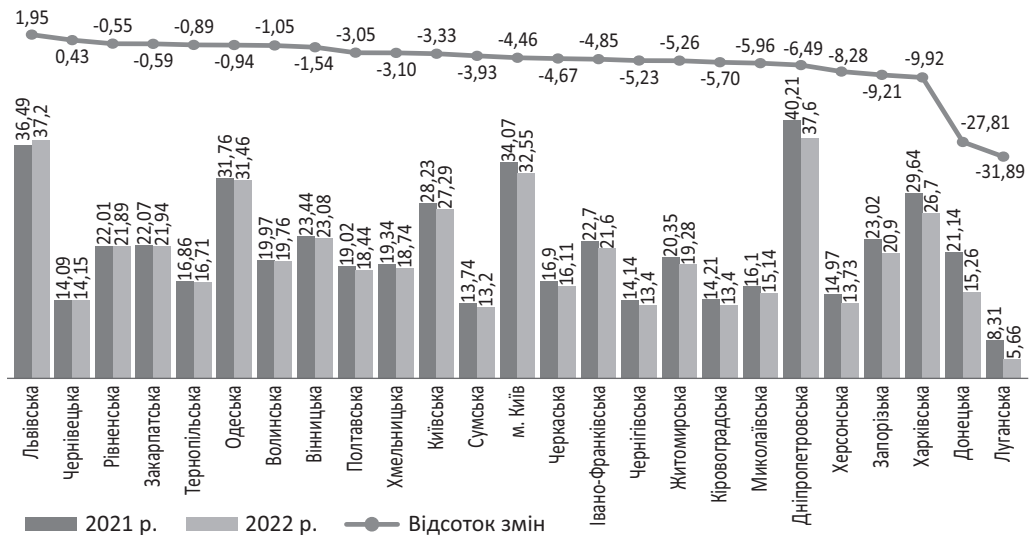

Рис. 3. Динаміка кількості ставок педагогічних працівників, які надавали освітні послуги у сфері загальної середньої освіти, у 2022 р. порівняно з 2021 р., тис. од., %
Побудовано авторами за даними департаментів/управлінь освіти і науки обласних і Київської міської державних (військових) адміністрацій.

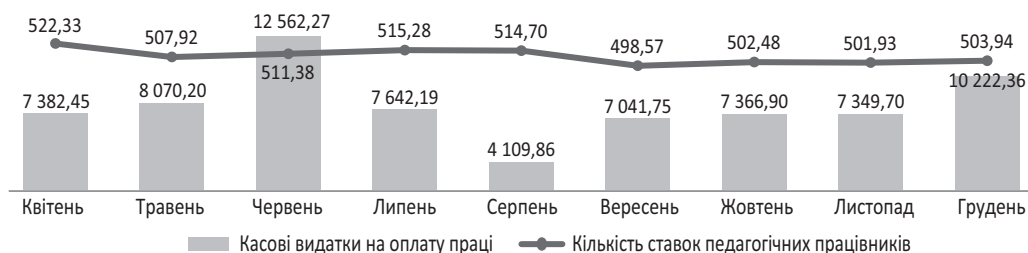

Рис. 4. Динаміка обсягів касових видатків на оплату праці та кількості ставок педагогічних працівників, які надавали освітні послуги у сфері загальної середньої освіти, у 2022 р., млн грн, тис. од.

Побудовано авторами за даними Державної казначейської служби України та департаментів/управлінь освіти і науки обласних і Київської міської державних (військових) адміністрацій.

меншало на 3 469 од. (0,73 %); у спеціальних закладах ЗСО – на 465,5 од. (3,78 %); у спеціалізованих закладах ЗСО – на 396,5 од. (7,14 %); у дитячих будинках – на 22,5 од. (10,32 %); у навчально-реабілітаційних центрах (НРЦ) – на 67,8 од. (1,23 %); в інклюзивно-ресурсних центрах (ІРЦ) – на 247,2 од. (5,91 %); у закладах фахової передвищої освіти (ФПВО) – на 66,8 од. (23,29 %). Водночас у закладах професійної (професійно-технічної) освіти (П(ПТ)О) кількість ставок педагогічних працівників зросла на 759,1 од. (10,19 %).

З метою систематизації проблеми розподілу й використання коштів освітньої субвенції в умовах воєнного стану розглянемо динаміку обсягів освітньої субвенції та кількості ставок педагогічних працівників у регіонах, де велися активні бойові дії, низка територіальних громад перебувала в окупації, була деокупована або розташована в прифронтових зонах. За опрацьованими даними департаментів/управлінь освіти і науки обласних та Київської міської державних (військових) адміністрацій, упродовж травня – грудня 2022 р. у Донецькій області кіль-

кість ставок педагогічних працівників скоротилася на 2 035,12 од. (13,28 %), найменші обсяги освітньої субвенції припадали на вересень (175,48 млн грн), а найбільші – на червень (317,48 млн грн).

У Запорізькій області кількість ставок скоротилася на 2 500,25 од. (11,24 %), при цьому найменші обсяги освітньої субвенції припадали на серпень (172,39 млн грн), а найбільші – на червень (432,61 млн грн).

У Луганській області спостерігалось скорочення кількості ставок на 4 363,54 од. (53,15 %), найменше фінансування за рахунок коштів освітньої субвенції було в липні (46,06 млн грн), а найбільше – у травні (100,04 млн грн) і грудні (131,54 млн грн).

У Херсонській області кількість ставок скоротилася на 843,15 од. (5,8 %), найменші обсяги освітньої субвенції спостерігались у вересні (69 млн грн), а найбільші – у грудні (334,76 млн грн), що пов'язано з військовими діями на значній території регіону, окупацією й деокупацією низки громад.

У Харківській області зафіксовано зростання кількості ставок

на 3 287,02 од. (14,47 %), найменші видатки освітньої субвенції були в серпні (242,84 млн грн), а найбільші – у червні (563,29 млн грн) і грудні (581,14 млн грн).

У наших попередніх дослідженнях для визначення ефективності витрачання коштів освітньої субвенції на оплату праці педагогічних працівників використовувалися залишки коштів за освітньою субвенцією. В умовах воєнного стану в Україні всі залишки коштів освітньої субвенції, які утворилися на рахунках місцевих бюджетів на кінець 2022 р., було спрямовано до спеціального фонду МОН в обсязі 3,219 млрд грн.

За оперативними даними обласних державних (військових) адміністрацій, до основних причин накопичення залишків коштів освітньої субвенції протягом 2022 р. варто віднести: зменшення розмірів надбавки за престижність праці до 5 %; скасування доплат необов'язкового характеру; запровадження простою з оплатою праці в розмірі 2/3 посадового окладу; перенесення термінів виплати заробітної плати педагогічним працівникам (згідно з колективними угодами, термін виплати – з 01 до 10 числа наступного місяця); надання окремим педагогічним працівникам, за їхнім бажанням, відпустки без збереження заробітної плати. Крім того, до таких причин можна віднести: економію коштів для придбання шкільних автобусів; облаштування бомбосховищ; оновлення матеріально-технічної бази; спрямування коштів на заходи з територіальної оборони; евакуацію цивільного населення з місцевості, де ведуться бойові дії, та небезпечних територій у безпечніші місця, облаш-

тування місць розміщення громадян, які у зв'язку з бойовими діями залишили місце проживання.

Залишки освітньої субвенції на кінець 2022 р., зараховані до спеціального фонду МОН, згідно зі ст. 32 Закону України «Про Державний бюджет України на 2023 рік» [12; 13] буде розподілено на різні потреби, зокрема на:

- розподіл коштів між місцевими бюджетами з урахуванням цільового призначення освітньої субвенції;
- реалізацію заходів із забезпечення якісної, сучасної та доступної загальної середньої освіти «Нова українська школа»;
- видання, придбання, доставку підручників, посібників і навчально-методичної літератури для здобувачів повної загальної середньої освіти та педагогічних працівників;
- інші заходи у сфері освіти (з відкриттям у разі потреби нових бюджетних програм, включаючи трансфerti місцевим бюджетам).

Отже, передусім кошти спрямовуватимуться на оплату праці педагогічних працівників і погашення кредиторської заборгованості, що утворилась у 2022 р. Також за рахунок залишків освітньої субвенції фінансуватимуться територіальні громади, які будуть звільнені від російських окупантів та відновлять освітній процес.

За даними департаментів/управлінь освіти і науки обласних та Київської міської державних (військових) адміністрацій, нами проведено оцінку рівня середньої місячної заробітної плати педагогічних працівників (із нарахуваннями) за 2022 р. У середньому по Україні така заробітна плата становила 15 409 грн. Для закладів освіти, що фінансуються че-

рез обласний бюджет, вона дорівнювала 16 491 грн, через бюджет міських ТГ – 15 198 грн, селищних ТГ – 15 499 грн, сільських ТГ – 16 075 грн, м. Києва – 14 376 грн. Наведені дані свідчать, що в закладах освіти міських ТГ і м. Києва розмір середньої заробітної плати, забезпеченої коштами освітньої субвенції, був дещо нижчим від середнього показника по Україні, а саме на 1,4 та 6,7 % відповідно. Проте зазвичай саме міські громади й місто Київ мають найбільші власні можливості щодо додаткової доплати педагогічним працівникам із коштів місцевих бюджетів.

У межах прикладного дослідження також виконано аналіз середньої заробітної плати з нарахуваннями для педагогічних працівників у розрізі типів освітніх закладів. Зокрема, у закладах ЗСО вона становила 15 327 грн; у спеціальних закладах ЗСО, учні яких потребують корекції фізичного й розумового розвитку, – 16 434 грн; у спеціалізованих закладах – 16 037 грн; у закладах для дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, дитячих будинках – 15 408 грн; у НРЦ для дітей з особливими освітніми потребами – 16 151 грн; у закладах П(ПТ)О для педагогічних працівників, що забезпечують надання повної загальної середньої освіти, – 16 312 грн; у закладах ФПВО – 18 887 грн; в ІРЦ – 18 152 грн.

Регіональний аналіз середньої заробітної плати (з нарахуваннями) педагогічних працівників за рахунок коштів освітньої субвенції дав змогу виявити три області (Закарпатська, Полтавська, Рівненська), які за всіма типами закладів освіти забезпечили її в розмірі, що перевищує середнє значення по Україні. Ниж-

чий від середнього рівень оплати за всіма типами закладів спостерігався в м. Києві й Херсонській області. За одним типом закладів цей рівень не забезпечили Вінницька, Житомирська, Івано-Франківська, Кіровоградська, Львівська, Чернігівська області; за двома – Волинська, Донецька, Київська, Миколаївська, Черкаська, Харківська, Хмельницька області; за трьома – Дніпропетровська, Запорізька, Сумська, Тернопільська області; за чотирма – Луганська та Одеська області; за шістьма типами закладів – Чернівецька область.

Регіонами з найвищими показниками середньої заробітної плати, що фінансується за рахунок освітньої субвенції, є: Одеська (16 554 грн), Закарпатська (16 533 грн), Івано-Франківська (16 528 грн), Рівненська (16 329 грн), Чернівецька (16 193 грн), Київська (16 151 грн), Чернігівська (16 117 грн) області. Зауважимо, що три з них мають у своєму складі адміністративно-територіальні одиниці зі статусом гірського населеного пункту. Нижчі за середнє значення по Україні (15 409 грн) розміри середньої зарплати, фінансованої з коштів освітньої субвенції, спостерігалися в Херсонській (11 057 грн), Луганській (14 076 грн) областях, м. Києві (14 376 грн), а також у Харківській (14 388 грн), Тернопільській (14 526 грн), Запорізькій (14 593 грн) областях (рис. 5). Розкид відхилень максимальних і мінімальних розмірів заробітної плати від середнього значення по Україні становив 7,4 та 28,2 % відповідно.

Одним із показників ефективності використання бюджетних коштів закладами освіти є оцінювання вартості навчання одного учня за рахунок

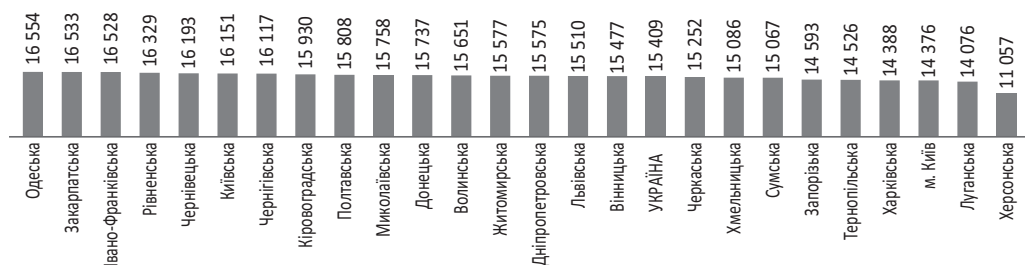

Рис. 5. Середня заробітна плата (з нарахуваннями) педагогічних працівників за кошти освітньої субвенції у 2022 р. у розрізі регіонів, грн

Побудовано авторами на підставі виконаних розрахунків.

коштів освітньої субвенції, що надається з державного бюджету у вигляді трансферту місцевим бюджетам. До пов'язаних із цим оцінюванням аналітичних показників потрібно віднести середні витрати на одного учня, середню наповнюваність класів і середню чисельність учнів на одну ставку вчителя.

У табл. 2 наведено розраховані нами середні витрати на одного учня за рахунок коштів освітньої субвенції в розрізі регіонів, які засвідчують, що впродовж досліджуваного періоду найменші значення цього показника спостерігалися в м. Києві, Дніпропетровській, Донецькій (до 2022 р.), Київській, Одеській та Харківській областях.

Постановою Кабінету Міністрів України «Деякі питання розподілу обсягу освітньої субвенції на 2023 рік» від 30.12.2022 № 1472 кошти освітньої субвенції розподілено між громадами на 2023 р., а також внесено істотні зміни до формули розподілу освітньої субвенції між місцевими бюджетами, зокрема вводиться застосування коефіцієнта 0,9 до розрахованих обсягів освітньої субвенції; запроваджується розмір освітньої субвенції для оплати простою педагогічним працівникам; об-

сяг субвенції визначатиметься без урахування додаткових годин навчального плану на окремі предмети, факультативні курси, індивідуальні заняття; розрахунок освітньої субвенції від розрахункової наповнюваності класів (РНК), визначеної на 2022 бюджетний рік (фактично РНК за I семестр 2021 р.) [13].

Освітню субвенцію на оплату праці педагогічних працівників у 2023 р. в обсязі 87,515 млрд грн розподілено для закладів ЗСО – 83,392 млрд грн (95,29 % загального обсягу освітньої субвенції), для закладів П(П)ТО – 1,903 млрд грн (2,18 %), для закладів ФПВО – 726,6 млн грн (0,83 %), для ІРЦ – 1,175 млрд грн (1,34 %); резерв освітньої субвенції становить 318,451 млн грн (0,36 %).

Виконаний нами ґрунтовний аналіз розподілу й використання коштів освітньої субвенції протягом 2017–2022 рр. дав змогу окреслити основні пропозиції щодо вдосконалення механізму контролю з боку МОН за ефективністю їх використання, а саме:

1. Методологічні засади щодо системного аналізу й контролю за розподілом і використанням коштів освітньої субвенції на оплату праці педагогічних працівників із державного бюджету місцевим бюджетам

Таблиця 2

**Динаміка середніх витрат на одного учня за рахунок коштів
освітньої субвенції впродовж 2017–2022 рр., грн**

Регіон	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Вінницька обл.	13 230,0	15 682,5	17 078,2	19 191,1	24 368,2	24 548,1
Волинська обл.	13 234,5	15 995,2	17 204,8	20 673,6	24 419,3	25 157,3
Дніпропетровська обл.	10 277,7	12 378,8	13 835,5	15 673,2	20 732,1	20 630,5
Донецька обл.	11 378,8	12 740,5	13 779,4	16 483,2	20 887,5	28 009,5
Житомирська обл.	14 488,4	15 607,8	17 677,5	19 777,6	24 404,7	24 937,0
Закарпатська обл.	12 949,4	16 816,3	18 378,5	21 943,4	24 220,2	25 326,4
Запорізька обл.	12 061,1	14 248,6	16 622,1	17 425,5	23 296,4	23 661,2
Івано-Франківська обл.	14 356,0	17 174,2	18 555,9	20 891,0	24 908,5	26 133,8
Київська обл.	10 948,6	13 648,7	15 005,7	16 994,7	20 605,7	21 535,6
Кіровоградська обл.	13 661,5	16 043,2	17 428,2	19 646,3	25 292,5	26 334,7
Луганська обл.	12 811,8	15 783,6	18 317,6	21 071,0	26 131,5	33 845,0
Львівська обл.	13 001,4	14 892,8	16 585,9	18 387,1	22 434,3	22 280,6
Миколаївська обл.	11 848,7	14 465,8	16 734,6	18 684,9	23 879,7	24 602,8
Одеська обл.	11 053,2	13 144,3	15 608,9	17 097,1	21 072,3	22 411,1
Полтавська обл.	12 654,8	15 391,4	16 804,3	19 177,3	23 828,8	23 544,1
Рівненська обл.	13 176,7	15 892,9	17 691,7	20 305,7	23 997,8	24 673,4
Сумська обл.	12 372,0	15 742,2	14 974,9	17 915,7	22 955,1	23 452,5
Тернопільська обл.	14 548,9	16 415,1	17 191,1	19 832,5	24 850,4	24 878,7
Харківська обл.	9 794,7	12 801,7	14 204,3	16 073,5	20 530,3	21 928,3
Херсонська обл.	12 045,5	14 919,9	17 414,8	19 066,0	24 047,7	36 390,3
Хмельницька обл.	13 648,9	15 548,8	16 657,9	18 714,8	23 713,2	23 338,3
Черкаська обл.	13 315,4	15 850,3	17 169,4	19 688,5	24 613,7	24 548,9
Чернівецька обл.	12 339,6	15 153,6	17 049,7	20 461,5	24 382,0	24 295,9
Чернігівська обл.	13 561,7	15 923,4	17 615,8	19 806,7	24 452,2	26 148,4
м. Київ	11 347,1	9 706,6	11 128,2	12 723,6	15 198,7	15 944,4
Україна	12 257,6	14 391,3	15 928,8	18 061,4	22 345,6	23 286,9

Примітка:

■ – значення перевищує середнє по Україні більш ніж на 10 %;

□ – значення дорівнює середньому по Україні або перевищує його менш ніж на 10 %;

□ – значення менше від середнього по Україні.

Складено авторами на підставі виконаних розрахунків.

мають розроблятися на основі сучасних інструментальних засобів збору, обробки, аналізу, зберігання та поширення інформації на всіх рівнях управління освітою.

2. Дані щодо використання коштів освітньої субвенції на оплату праці педагогічних працівників повинні збиратися щомісячно, що уможливить проведення аналізу розроблених показників ефективності використання фінансових коштів, як-от залишків коштів, середньої заробітної плати

педагогічних працівників, середньої вартості навчання одного учня, середнього навантаження на одну ставку педагогічного працівника, середніх витрат на один клас тощо.

3. Статистичні показники щодо чисельності здобувачів освіти та кількості ставок педагогічних працівників мають формуватися з відповідних інформаційних реєстрів, що постійно підтримуються в актуальному стані.

4. Аналіз ефективності використання коштів освітньої субвенції на

оплату праці педагогічних працівників необхідно здійснювати за типами закладів освіти відповідно до методологічних засад, рекомендованих Міністерством фінансів України.

5. Розроблена інформаційно-аналітична система має відповідати вимогам міжнародних партнерів-донорів у частині надання детальної аналітичної інформації щодо використання фонду оплати праці педагогічних працівників з урахуванням та без урахування мобілізованих осіб, призваних на військову службу до Збройних Сил України, Національної гвардії України, проходження служби у складі добровільних формувань сил територіальної оборони. Також не повинні враховуватися ставки педагогічних працівників військових (військово-морських, військово-спортивних) ліцеїв, ліцеїв із посиленою військово-фізичною підготовкою.

6. Фонд оплати праці педагогічних працівників має розраховуватися відповідно до касових і фактичних видатків для кожного типу закладів, що надають повну загальну середню освіту.

7. В основі раціонального використання державних та місцевих коштів на фінансування загальної середньої освіти повинні бути ефективні й вчасні, виважені рішення органів місцевого самоврядування. Саме від них залежить якість і доступність освіти, можливість підвищення рівня оплати праці педагогів, у т. ч. за рахунок власних джерел. Тільки за умови повного, прозорого та справедливого розподілу фінансування й ефективного використання коштів може надаватися якісна освіта.

Згідно з рекомендаціями МОН, у 2023 р. територіальні громади мають

продовжувати аналіз ефективності діючої шкільної мережі та приймати управлінські рішення щодо формування оптимальної мережі закладів із метою надання якісних освітніх послуг здобувачам повної загальної середньої освіти.

Унаслідок неефективного використання фінансових ресурсів окремими громадами спостерігається недофінансування державою освітніх закладів освіти інших громад, що призводить до відволікання власних коштів місцевих бюджетів і необхідності додавати кошти на оплату праці педагогів, замість того щоб інвестувати їх у розвиток громади. Розв'язати ці проблеми можливо шляхом здійснення комплексних заходів як на державному, так і на місцевому рівні.

З огляду на отримані результати, подальші дослідження пропонуємо спрямувати на обґрунтування й визначення індексу фінансової спроможності шкільної освітньої реформи, аналіз ступеня відповідності реальної мережі закладів загальної середньої освіти моделі, фінансування якої забезпечує держава, з урахуванням змін до нормативно-правових актів в умовах воєнного стану в Україні. Зокрема, нагальним завданням стає приведення наповнюваності класів закладів ЗСО у відповідність із показниками, встановленими формулою розподілу освітньої субвенції, що сприятиме ефективному використанню фінансових ресурсів. Тому в найближчій перспективі необхідно провести порівняльний аналіз видатків на рівні бюджетів територіальних громад і регіонів із визначенням вартості навчання одного учня, навантаження й середньої заробітної плати педагогічних

працівників у закладах освіти різних типів та виконати комплексний аналіз співвідношення якості освітніх послуг, що надаються в цих закладах,

і витрат на їх утримання з урахуванням коштів державних цільових субвенцій та фінансових ресурсів місцевих бюджетів.

Список використаних джерел

1. Бєлова Л. О. Реформування системи управління освітою за умови децентралізації місцевого самоврядування. *Актуальні проблеми державного управління*. 2014. № 1. С. 109–118. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apdy_2014_1_16.
2. Лопушинський І., Ковнір О. Стан та перспективи реформування освіти в умовах децентралізації влади в Україні. *Теорія та практика державного управління і місцевого самоврядування*. 2017. № 1. URL: http://el-zbirn-du.at.ua/2017_1/27.pdf.
3. Кириленко О. П., Марчук А. П. Модернізація бюджетного забезпечення освіти в рамках секторальної децентралізації. *Фінанси України*. 2018. № 6. С. 75–90. URL: http://finukr.org.ua/docs/FU_18_06_075_uk.pdf.
4. Бенівська Л. Інструменти оптимізації освітньої мережі. *Галицький економічний вісник*. 2021. Т. 70. № 3. С. 7–15. DOI: https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2021.03.007.
5. Storonyanska I., Benovska L. Risks of administrative and financial decentralisation: theoretical hypotheses and empirical assessment. *Economic annals-XXI*. 2017. Vol. 166. Iss. 7-8. P. 76-79. DOI: <https://doi.org/10.21003/ea.V166-15>.
6. Герчинський Я. Фінанси освіти в Україні: окремі стратегічні питання. Київ : Юстон, 2017. 152 с. URL: <http://education-ua.org/ua/analytics/1040-finansi-osviti-v-ukrajini-okremi-strategichni-pitannya>.
7. Герчинський Я., Островський І. Заробітна плата вчителів: вимоги закону про освіту. 2023. URL: <https://decentralization.gov.ua/news/16346>.
8. Londar S., Gapon V., Lytvynchuk A., Tereshchenko H., Londar L. School Education Financing in the Context of Decentralization: Cases of Ukraine. *Revista Romaneasca pentru Educatie Multidimensionala*. 2022. Vol. 14. № 3. P. 101-125. DOI: <https://doi.org/10.18662/rrem/14.3/600>.
9. Лондар С. Л., Бахрушин В. Є., Лондар Л. П., Гапон В. В., Пронь Н. Б. Можливості вдосконалення бюджетного забезпечення розвитку шкільної освіти в Україні. *Освітня аналітика України*. 2022. № 5 (21). С. 5–24. DOI: <https://doi.org/10.32987/2617-8532-2022-5-5-24>.
10. Гапон В. В., Барабаш О. А., Читаєва К. Г. Вплив євроінтеграційних процесів на перспективи реформування фінансової системи у сфері загальної середньої освіти України. *Освітня аналітика України*. 2022. № 4 (20). С. 98–117. DOI: <https://doi.org/10.32987/2617-8532-2022-4-98-117>.
11. Гапон В. В., Шараєвська М. І., Дерепя Т. С. Статистичне оцінювання діяльності вітчизняних закладів загальної середньої освіти із застосуванням досвіду європейських держав. *Освітня аналітика України*. 2022. № 4 (20). С. 67–83. DOI: <https://doi.org/10.32987/2617-8532-2022-4-67-83>.
12. Про Державний бюджет України на 2023 рік : Закон України від 03.11.2022 № 2710-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2710-20#Text>.
13. Деякі питання розподілу обсягу освітньої субвенції на 2023 рік : постанова Кабінету Міністрів України від 30.12.2022 № 1472. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1472-2022-p#Text>.

Valentyna Gapon

Ph. D. (Pedagogy), SSI «Institute of Educational Analytics», Kyiv, Ukraine, valvas.gapon@gmail.com
 ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-7521-5450>

Olena Barabash

SSI «Institute of Educational Analytics», Kyiv, Ukraine, o.barabash@iea.gov.ua
 ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-2545-0369>

Kateryna Chytaieva

SSI «Institute of Educational Analytics», Kyiv, Ukraine, k.chytaieva@iea.gov.ua
 ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-0688-8269>

INFORMATION APPROACHES TO ANALYZING THE USE OF EDUCATIONAL SUBVENTION FUNDS FOR THE SALARIES OF PEDAGOGICAL STAFF

Abstract. *In order to substantiate different approaches to improving control over the use of educational subvention funds for pedagogical staff remuneration, this article examines key indicators related to the allocation of these funds for teachers' salaries throughout Ukraine and at the regional level from 2017 to 2022. Particular attention is paid to analyzing changes in the number of students and the number of pedagogical workers under the martial law. In 2022, the contingent of students receiving full general secondary education decreased by 211 thousand persons (4,72%) in Ukraine as a whole, while the actual number of pedagogical staff providing services in the field of general secondary education decreased by 22,57 thousand (5,08%) compared to 2021. It is determined that decentralization involves the creation of a transparent education management system, ensuring a guaranteed level of budget financing of educational services. At the same time, the full-scale military aggression in Ukraine negatively affected the functioning and financing of general secondary schools, the number of students and teachers, the state of the material and technical base, and the number of educational institutions. In this regard, the article analyzes the factors of inefficient use of educational subvention funds in 2022, as well as identifies directions of the remaining educational subvention funds transferred to the special fund of the Ministry of Education and Science of Ukraine. The authors identify the most typical reasons for the accumulation of educational subvention balances in 2022. In particular, the reduction of the allowance for the prestige of work to 5%; abolition of optional surcharges; introduction of downtime with payment of 2/3 of the official salary; granting certain teachers, at their request, unpaid leave; as well as saving funds for the purchase of school buses; the arrangement of bomb shelters; and updating the material and technical base to be used for territorial defense measures; evacuation of civilians from the area of hostilities and dangerous areas to safe places, and arrangement of places of accommodation for citizens who have left their place of residence due to the military actions.*

Keywords: *general secondary education, educational subvention, educational subvention balances, pedagogical staff, full general secondary education students, interbudgetary transfers, funding.*

References

1. Bielova, L. O. (2014). Reforming the education management system in the context of local government decentralization. *Actual problems of public administration*, 1, 109-118. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/apdy_2014_1_16 [in Ukrainian].

2. Lopushinskiy, I. P., & Kovnir, E. I. (2017). State and prospects of reforming education in the decentralization of power in Ukraine. *Theory and practice of public administration and local self-government*, 1. Retrieved from http://el-zbirn-du.at.ua/2017_1/27.pdf [in Ukrainian].
3. Kyrylenko, O. P., & Marchuk, A. P. (2018). Modernization of budget providing of education in the process of sectoral decentralization. *Finance of Ukraine*, 6, 75-90. Retrieved from http://finukr.org.ua/docs/FU_18_06_075_uk.pdf [in Ukrainian].
4. Benovska, L. (2021). Optimization tools of education network. *Galician economic journal*, 70(3), 7-15. DOI: https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2021.03.007 [in Ukrainian].
5. Storonyanska, I., & Benovska, L. (2017). Risks of administrative and financial decentralisation: theoretical hypotheses and empirical assessment. *Economic annals-XXI*, 166(7-8), 76-79. DOI: <https://doi.org/10.21003/ea.V166-15>.
6. Herchynskiy, Ya. (2017). Education Finance in Ukraine: Some Strategic Issues. Kyiv: Yuston. Retrieved from <http://education-ua.org/ua/analytics/1040-finansi-osviti-v-ukrajini-okremi-strategichni-pitannya> [in Ukrainian].
7. Herchynskiy, Ya., & Ostrovskiy, I. (2023). *Teachers' salaries: requirements of the law on education*. Retrieved from <https://decentralization.gov.ua/news/16346> [in Ukrainian].
8. Londar, S., Gapon, V., Lytvynchuk, A., Tereshchenko, H., & Londar, L. (2022). School Education Financing in the Context of Decentralization: Cases of Ukraine. *Revista Romaneasca pentru Educatie Multidimensionala*, 14(3), 101-125. DOI: <https://doi.org/10.18662/rrem/14.3/600>.
9. Londar, S., Bakhrushyn, V., Londar, L., Gapon, V., & Pron, N. (2022). Ways to Improve the Budget Support of School Education Development in Ukraine. *Educational Analytics of Ukraine*, 5(21), 5-24. DOI: <https://doi.org/10.32987/2617-8532-2022-5-5-24>.
10. Gapon, V., Barabash, O., & Chytaieva, K. (2022). The impact of European integration processes on the prospects of reforming the financial system of general secondary education in Ukraine. *Educational Analytics of Ukraine*, 4(20), 98-117. DOI: <https://doi.org/10.32987/2617-8532-2022-4-98-117> [in Ukrainian].
11. Gapon, V., Sharaievska, M., & Derepa, T. (2022). Statistical assessment of the activities of domestic general secondary education institutions based on European practices. *Educational Analytics of Ukraine*, 4(20), 67-83. DOI: <https://doi.org/10.32987/2617-8532-2022-4-67-83> [in Ukrainian].
12. Verkhovna Rada of Ukraine. (2022). *On the State Budget of Ukraine for 2023* (Act No. 2710-IX, November 3). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2710-20#Text> [in Ukrainian].
13. Cabinet of Ministers of Ukraine. (2022). *Some issues of allocation of the education subvention for 2023* (Resolution No. 1472, December 30). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1472-2022-п#Text> [in Ukrainian].